

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Borșori nefrancați nu se
primesc. — Manuscrise nu se
returnează.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Duks, Heinrich
Schädel, Rudolf Moser, A. Oppel
Hochfolger, Anton Oppel, J.
Dumser, in Budapesta: A. V.
Goldberg, Kiskler Bernus; In
București: Agence Havas, Suc-
cursele de Roumanie; In Ham-
burg: Karoyn & Labmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garantată pe o săptămână 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. seriă 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ 36)

„Gazeta” iese în săptămână di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de România 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din țară și în afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 191.—Anul LVIII.

Brașov, Duminecă, 27 August (8 Septembrie)

1895.

La începutul anului școlar.

Brașov, 26 August v. 1895

Începutul unui nou an școlar însemnă pentru noi, Românii de sub stăpânirea ungurească, un început de nouă lupte grele și anevoioase, pe cari au să le porțe susținătorii învățământului românesc în contra maghiarismului violent.

Două luni, cât a ținut vacanța de vară, susținătorii școlilor noastre au mai avut ore-care liniște, căci fiind în acest timp ușile școlilor închise, inspectorilor ungurești nu li-s'a dat ocaziunea de-a mai scotoci prin ele pentru a afla, cum și cu ce se le mai apese și părăsescă. Acum însă începe erăși sirul luptelor. Șovinistii unguri mari și mici vor re-lucepe vechiul lor obicei, căutând a se recomanda bunăvoinței mai marilor prin hulirea și ocărirea când a școlilor, când a învățătorilor, când a directorilor, ori mai marilor lor confesionali.

Scopul acestor huliri și ocări il scim cu toții. Ei vor prin silă și intimidări să ne ducă acolo, ca chiar în școlile noastre să deschidem câmp larg maghiarisărei, și învățătorii noștri să nu-și mai bată capul cu luminarea școlărilor români în lumina științei și învățături românești, ci să i crască după voința și după modul de gândire al Maghiarilor: în necunoștința iubirei de legea și de neamul românesc, în necunoștința istoriei noastre naționale, și înainte de toate să-i îndope cu carte ungurească, decă s'ar pute, chiar până ce i-ar face Unguri.

Aici vor contrarii noștri să ajungă prin multe șicanări și greutăți îndreptate în contra școlilor românești și a învățătorilor lor. De-o parte nici n'ar voi să mai audă de școlile românești, pentru-ca cu atât mai ușor se fim siliți a ne trimite

copiile noștri la școlile ungurești spre a-se maghiarisa acolo; sau că ar voi să-i lăsăm chiar fără nici o învățatură, bine știind, că cu cât poporul românesc va rămâne mai înderēt în privința culturii și învățături, cu atât mai ușor îl vor pute stăpâni, ca și pe-o turmă necuvântătoare. De altă parte însă ar voi, ca cel puțin școlile, câte le avem, să le pună cu totul în serviciul maghiarisărei, ăr lor totuși să le rămână pe de-ăsura cuvântul de laudă, că ne dau „liberă voință” de a susține atâtea și atâtea școle.

Veți bine, în astfel de împrejurări lupta noastră pentru susținerea școlilor în spirit național românesc este foarte grea. Ispitiri și greutăți nenumărate stau mai ales în calea învățătorilor, pe cari adversarii noștri vor cu orice preț să-i ademenescă în serviciul cauzei lor, decă nu altfel, atunci chiar și prin împărțirea de premii, cum vedem, că fac „Kulturegylet”-urile atât dela noi din Ardeal, cât și cele din Ungaria.

Dăr ori-cât de mari ar fi ispitele și greutățile, ce ni-se pun în cale din partea contrarilor, ne rămâne totuși o stâncă puternică de apărare, pe care inimizii naționalității noastre nici după trământări de veacuri n'au putut'o dărîma. Această stâncă de apărare este *conștiința datorinței naționale a Românului*, care în aceste vremuri grele formeză pavăza tare și neinvinsă a poporului român dintre aceste plaiuri ale Carpaților.

Pe cât timp învățătorii români, cărora le este incredințată creșterea tinerimei noastre, vor fi pătunși de conștiința adevăratei lor datorințe naționale, vor ști răsbi cu succes printre cursele contrarilor și nici amenințările, nici intimidările, nici ademenirile cu premii ori lingușiri nu-i vor pute abate dela împlinirea

datorinței lor de dascăli români, dând tinerimei noastre o creștere românească curată și sănătoasă.

Acosta este ceea ce dorim, acosta o pretinde națiunea română dela dascălii săi și acesta trebuie să fiă scopul și idealul, cu care să părăsescă peste pragul școlii dascălul român la începutul anului școlar.

Sunt mari așteptările, ce le avem astăzi dela dascălii noștri, dăr nu mai puțin mari sunt și datorințele poporului ale autorităților noastre școlare și ale tuturor bărbaților luminați ai națiunii noastre, cari cu toții trebuie să-și aducă tributul convenit la înaintarea învățământului nostru național și să susțină din răspuțeri pe învățătorii noștri bravi în această grea, dăr măreță luptă a lor.

Aici despărțemintele Asociațiunii noastre transilvane găsesc cel mai bogat și bine cuvântat teren de activitate; aici au protopopii români să-și arate vrednicia lor prin o strictețe și neadormită supraveghiere; aici, în fine, poporul românesc are să-și aducă jertfele sale fără șovăire, căci e vorba de viitorul și fericirea lui.

Într'un timp, când toate popoarele emulează în lupta lor pentru cultura națională, ori-ce neglijență pe terenul învățământului nostru popular cauzeză pierderi nereparabile. De aceea repetăm acum, la începutul noului an școlastic, de-a pune la inima tuturor Românilor de bine și mai ales a autorităților noastre școlare confesionale, ca să-și indrepte cu deosebită atențiune privirea lor asupra mersului învățământului nostru popular.

Revista săptămânii.

Legile bisericesci și episcopatul catolic. Cu multă nerăbdare așteptau toți să scie, care va fi ținuta,

ce o va lua episcopatul catolic în fața legilor bisericesci politice, cari vor intra în praxă la 1 Octomvre a. c. Tote bisericile din țară țin să dea instrucțiuni clerului și poporului, cum să se porțe în fața acestei stări de lucruri, și dintre toate biserica catolică este aceea, dela care se așteptă, să stea neclintită pe lângă instituțiile ei, și prin urmare se declare sus și tare luptă guvernului și reformelor lui. Pe când opoziția clericală ungurească — în frunte cu grofii și magnații unguri, cari nu sunt învoitți cu reformele guvernului — își făcea mari speranțe asupra presupusei opozițiuni înverșunate din partea episcopilor catolici, pe atunci guvernul, gazetele acestuia și omenii mari și mici cu cari are legături, au pus toate pietrele în mișcare, numai să imblândească lupta și să desarmeze spiritele agitate, folosindu-se de fel și fel de apucături. Săptămâna trecută episcopii catolici au avut o conferență în palatul primatului din Buda, conferență în care s'a discutat atitudinea, ce va trebui s'o ia clerul și credincioșii bisericii.

Nu s'a sfârșit bine însă această conferență și gazetele ungurești începură să cânte pe toate glasurile bucuria mare, că arhieriei catolice sunt cu mult mai patrioți, decât să nu se plece înaintea unor legi întărite de capul statului. Va să dăcă, în loc de resboiu, cum sperau unii, s'a declarat pacea, cum doria și ocărmuirea, pacea, întru cât numita conferență a hotărît, ca și din punct de vedere bisericesc „nenorocitele legi nu numai trebuie respectate și de biserică, ci și credincioșii trebuie îndrumați să facă destul obligamentelor religioase, conform dispozițiunilor legilor civile”.

Hotărîrea acosta nu însemnă nici mai mult, nici mai puțin, decât părăsirea terenului de luptă legală

FOULETONUL „GAZ. TRANS.”

Isprava lui Pandur.

De Ascanio.
(Fine)

Preotăsa, muere istetă, crescută la țerg, și cu pricepere întru ale vieții, își strînse scurteica la pept și punându-și bărbia în palmă, o lăsă să vorbească, ceea ce bucură făcea mama Sanda, mai ales, că de mult aveau împreună deprinderea să pună lumea la cale.

— Iti aduci aminte, cumătră, urmă ea, cât m'am fost împotrivit să dai pe Mărica după Pinte, nu că dăr nu era de trebă, harnic și cel mai frumos flăcău din sat!...

— Cum să nu sciu?... Și de frumos, frumos era... că e și acum, bată-l vina lui!...

— Dăr veți, că n'avea nici o închipuire. Nici tu casă, nici tu pământ... nimic. Era cu mâna golă și alții, feciori de omeni, cu cuprins de avuție, o îndrăgise și o cereau, dăr ea nu căta la dănsii nici în ruptul capului. Asculta totă diulica la poveștile, ce le tot înșira Pinte, dela bătațiile unde ci-că ucisesse sumedenia de Turci, de

locurile depărtate pe unde călcase, de fel de fel de lucruri, unele mai posnașe decât altele, și veți bine, că le fugea gândul fetelor mai bucură după dănsul și minunățiile lui, decât după cei-alții, cari nu le putea spune decât despre sapă, despre coboritul viei, de la prășilă ori de cules. Ș'apoi mai avea nisce vultani de ochi, de-ți sfredeleau peptul, cât priviau drept la tine. Pas' Mărica să nu-și părădă mințile după așa voinic și să nu-și ia lumea în cap cu dănsul, când veți și veți, că de bună-voe n'are dela noi blagoslovenia să-l ia de bărbat. Noroc de taica părintele, care vedându-ne prăpădiți de inimă rea, făcu ce făcu și-i aduse înapoi, îi cunună, le boteză și cu povață și pildă bună, îi puse pe calea omeniei. Dăr până să-mi calce ăr pragul, ca ginere, eu, cu focul în inimă și cu foc în gură, nu rămăsese blestem să nu-l fi asvirlit pe capul lui și nici o liturghie nu trecea fără să cad în genunchi la Maica Domnului și să mă rog; cum m'a făcut el să n'am parte de copilă după vremea mea, așa să n'aibă el parte de noroc, cât va trăi!

— Vai de mine, cumătră, sbucni Preotăsa, făcându-și cruce, și ai rostit așa nelegiuire la icone și nu ți-a fost tēmă și

milă, că-ți era ca și un fecior, de cum Mărica se legase cu dănsul!...

— Când m'am venit în fire, m'am mușcat mâinile, firesce, și eu, care atata îndurare așteptam de sus, să le cresc și să le iubesc copiii, pentru a mă izbăvi de peccat, am avut în săptămână an durerea să-i duc în brațe la gropă, și acum... — duse ea apăsă și sbucnind de plâns... — acum blăstemul s'a întors, ca trăsnetul, asupra capului nos'ru a tuturor, că ne-a murit o flăcău de copilă, ăr D-șeu nu mi îngăduie nici la gropă s'o pot duce, pe o așa urgie de vreme!... Ecă gândul întunecat ce-mi rupe pieptul!... Sărmanul Pinte! suspină ea, ștergându-și ochii cu testemelul... n'are parte de dănsii. Păcătoasă la gură și nebulă la cuget, a fost să-l ajungă blăstemul meu!... Nu mi-o fi de mirare să se ucidă, cu firea lui, vedându, că i-a perit ori-ce mângăere!...

— Da nu-ți mai face atata spaimă, că D-șeu e milostiv și iubitor de omeni și nu vrea el mărtea peccatului, — răspunse rar și făcându-și cruce, preotăsa..., dăr o trece paharu acesta amar dela noi!... Ia fă-ți milă de Pandur, soro, și dă-i drumul, că ne detună creerii cu urletele lui!...

În adevăr, de cum începuse fata să tragă de mărtea, mama Sanda luase pe

Pandur și-l închisese în coșar, căci era peccat, dăcea, să se afle dobitoac de față, când își dă cine-va sufletul. De atunci, bătut și mâncat pe apucate, stătuse bietul căne ferecat departe de iubita lui, lătrând, ca și cum ar fi vrut s'o cheme în ajutor, și noptea urlând, cu atata jale, încât i-s'ar fi încreștit carnea pe trupul celui ce l'ar fi ascultat. Dăr cei din casă, copleșiți de povara durerii, n'aveau urechile îndreptate la dănsul, și glasul lui, înecat de sbuciumul furtunii, nu putea străbate până la cei din afară.

Bătrâna pășind cu greutate printre șipotele de apă ce vristau bătaura, trase zăvorul și Pandur vedându-se slobod, se repeși, ca o săgăță, spre marginea despre gâră a poenei, în loc să alerge, după cum îi era deprinderea, de-a dreptul în casă. Lucrul i-se pără atât de ciudat, încât îl spusese preotesei și amândouă se aședară în capătul ceardacului privind, pe cât le putea îngădui lumina sură a amurgului, în spre partea unde fugise cănele.

Nu trecu mult și se auziră lătrături vesale și repeși; ăr dela cotul potecii, vedându pe Pinte, cu capul gol, cu toporul în mână și cu o sarcină de crengi înfrunțite de-aspinare, sosind greoiu, ăr pe Pan-

și constituțională pentru îndreptarea unor legi, cari sunt nespuse de păgubitoare pentru ori-ce creștin, care ține la moralitate și la credința sa străbună. Se asigură, ce-i drept, din parte catolică, cumcă conferența a luat această hotărâre numai din sila împrejurărilor create de nouăle stări de lucruri; dăr această asigurare nu plătesce nimic și nu schimbă nimic din faptul, că conferența a părăsit terenul de luptă legitimă, și s'a pus pe cel al păcii și al plecării.

În legătură cu acestea amintim, că și episcopatul român gr. or. s'a adunat la Sibiu pentru a stabili o pastorală către credincioșii Români gr. or. asupra ținutei față de nouăle legi. Nu cunoschem până ađi rezultatul acestor sfătuirii. Foile au adus scirea, că arhierii români gr. or. vor da o pastorală deosebită în limba română, ceea ce ar fi și corect, și că nu vor să primescă pastorală comună a episcopilor catolici. „Buda-pesti Hirliap“ însă spune, că Metropolitanul Miron dela Sibiu n'ar fi învoit cu acesta, de-orece el a luat parte la conferența din Buda și Dumineca trecută a și subscris amândouă pastoralele. Prin urmare el e de convingere, că arhierii români gr. or. se nu dea o pastorală deosebită, ci pe cele două catolice să le traducă în limba română și să le trimită clerului și poporului. Nu garantăm adevărătatea acestei sciri a fôiei unguresci, ci așteptăm din parte oficiosă lămuriri asupra celor, ce se vor fi făcut la Sibiu în această însemnată afacere.

Încă un țeran român osândit pentru „agitată“. Șovinismul unguresc e nesăturat. El cere mereu jertfe pentru a-și sătura pofta fără margini, și jertfele acestea și le ia mai ales din șirurile Românilor. La început el își pusese ochii numai pe inteligența română, acum și-a vîrit limbile veninoase și între mult prigonitii noștri țerani.

Ión Herlea a lui Ilie din Vinerea, om vrednic și cu durere de inimă pentru cei ce luptă în folosul cauzei românesce, trimisese anul trecut o telegramă de aderență osândiților în procesul Memorandului. Procurorii și slujbașii guvernului aflără îndată nod în papură, invinuid pe Herlea, că s'a folosit de vorbe vătămătoare față de Maghiarii și de poliția din Clușiu, care insultase anul trecut în piața acestui oraș pe țeranii români, ce merseseră la procesul Memorandului. Pe acest temeu netrebnic, lui Herlea și altor

doi țerani din Vinerea li-s'a făcut judecată la tribunalul din Deva. Ión Herlea a lui Ilie a fost osândit la *trei luni închisore* și pedepsă în bani, ér ceilalți doi contrați ai lui au fost mântuiți de sub pedepsă. Pe bravul Herlea l'a apărat înflăcăratul Român și distinsul avocat din Deva, d-l *Francisc Hossu-Longin*, printr'o vorbire energică, însă cei din fruntea tribunalului au rămas surđi și nemiscați la motivele apărării, și dând ascultare procurorului ungar, au osândit pe bravul țeran. — Dómne, Dómne, mari sunt isprăvile șovinismului unguresc!

Serbarea Sedanului. În 2 Septembrie n. s'au împlinit 25 de ani, de când armatele germane au intrat în Sedan (oraș în Franța), care a capitulat. Împăratul Francesilor, Napoleon III, a fost prins și dus în captivitate în Germania. Țiua acesta o serbeză în toți anii Nemții, ér anul acesta au serbat'o cu mult șgomot și fală. Cu privilegiul acesta împăratul Wilhelm II al Germaniei a adus tributul său de recunoștință marilor evenimente istorice din răboiul dela 1870/71, dând serbării un caracter mai mult militar prin preamărirea gloriei armelor germane.

Esistă în Germania însă o partidă a așa numiților social-democrați, care nu se prea însufleșesc pentru serbarea învingerii dela Sedan.

Social-democrații germani au mers până chiar a-se opune serbării, lucrare trebuia să atingă mândria germană. Purtarea acesta a socialiștilor a amărit nespuse de mult pe superbul Wilhelm și într'un toast dela un banchet, el a năvălit grozav contra lor, numindu-i trădători de patriă în potriua căroră chiamă națiunea germană la luptă. Toastul împăratului a făcut mare senzație, și se vede, că nouă măsuri vor fi luate contra socialiștilor. Ori-ce măsură se vor lua însă, principiul reprezentat de socialiști în această afacere nu va pute fi sdrobot, de-orece e mai pe sus de ori-ce indoială. că decă împăratul și supușii săi doresc pacea, atunci rău le stă lor a prémări mereu și cu șgomot o luptă de nimicire contra unui popor cu misiune așa de mare în lume, cum e poporul Francesilor, care-și simte atinse simțemintele și mândria lui națională prii serbării, ca cea a căderii Sedanului. Lupta dintre Francesi și Germanii a dat ródte triste, a născut armatura nenorocită de ađi, care apasă așa de cumplit pe umerii popoarelor și care a făcut, ca Europa

să se împartă în două mari tabere înarmate din dinți până'n călcăie și n'asteptă decăt momentul, ca să se arunce una contra celeilalte într'un rășboiu de jaf și de nimicire. Ér pășirea provocătoare a militarismului german în frunte cu împăratul Wilhelm nu este nici decăt calea adevărată, care să încunajure acest rășboiu și să asigure pacea, cultura și libertatea popoarelor.

Asoțiaunea transilvană.

Adunarea generală a despărțimentului XXI (Năsăud).

Năsăud, 5 Sept. n. 1895.

Despărțimentul XXI (Năsăud) al Asoțiaunii transilvane și-a ținut adunarea generală pentru anul curent la 4 August n. în Sângeorgiu-român, sub presiunea directorului său Dr. Ioan Pop, vicar foaneu, având de notar ad hoc pe d-l Dr. *Constantin Moisil*, profesor gimnasial. Dintre ceilalți membri ai comitetului au luat parte Ioan Ciocan, Dr. Paul Tanco și Octavie Bariț, ca cassier.

După celebrarea cultului divin în frumoșă biserică din Sângeorgiu, vicarul deschide ședința la órele 11 prin o cuvântare, în care arată genaș intemeierii „Asoțiaunii“, scopul ce-l urmăreșce ea și datorința noastră a tuturora de a-o sprigini. Împărțeseșce totodată, că secretarul comitetului Greg. Pletos a abđis la locul de membru în comitet, și astfel și la cel de secretar, și rógă pe Dr. Moisil să ia procesul verbal. Adunarea intimpină cuvântul de deschidere cu vii aplause și ia spre șciință împărțesirile făcute; tot-odată decide a-se trece vorbirea la protocol în scopul de-a se publica în organul „Asoțiaunii“.

Notarul ad hoc dă apoi citire raportului general referitor la lucrările comitetului despărțimentului dela ultima adunare generală și raportului cassierului. În legătură cu acesta se aleg două comisii, din câte 3 membri, una pentru a examina raportul general și a censura șocotelile, alta pentru a încassa taxele și a înscrie membrii, ce s'ar însinua din nou. Până vor lucra comisiunile. se suspinde ședința.

După redeschidere și referare, adunarea generală ia raportul comitetului spre șciință cu mulțamită și dă comitetului absolut. S'a înscriș *membri noi ordinarți*, răspundând taxa de 5 fl.: Vasile Petri profesor preparandial în retragere, Liviu Mușșianu, veterinar în Năsăud; Ión Zinvel, paroch în Zagra; Ión Buzdug, paroch în Borgo-Rus, Silviu Șohorca, paroch în Sângeorgiu; Ilariu Filipoiu, paroch în Șanț; Pamfilu Grapini, preot în Șanț; Dănilă Sânjoan, notar în Maier.

S'au încassat *taxe dela următorii bria vechi*: Dr. Larionessi, avocat în Năsăud; Dr. Tripon advocat în Bistrița; Șar Avram, preot în Maier; Dr. Constantin Moisil, profesor gimnasial în Năsăud.

Au contribuit la fondul despărțimentului Al. Iarda, invetător în Maier și econom Sângeorgiu, David Ciocan, Ión Paroș Pop, Leon Nicolae, Leon a lui Georgiu Procopie Buia Diliban toți câte 1 Leonte Gagea, Ilie Haliță, Simeon Al. Larion Miron și Login Șohorca câte 5 cr.; Terente Ionel, Procopiu Petróș 20 cr.

Ofertele benevole au încurs dela: nisie Steopol, inginer 5 fl., Alexandru profesor 5 fl., Iuliu Moisil profesor — toți trei în România.

În total au încurs 83 fl. 90 cr. Se ștatoreșce un premiu de 20 róno în aur pentru cea mai bună disertațiune asupra temei: „Cum se pôte promova cultura pomilor la poporațiunea de pe teritoriul despărțimentului?“

Se alege noul comitet în persoana d-lor Ioan Pop, vicar ca director; Ciocan, Dr. Tanco, Octavie Bariț, Moisil, Iosif Mihalaș, Anton Precup, roch în Rebrășóra, ca membrii. — S'au clarat de bună-voia a participa la adunarea generală a Asoțiaunii la Blășiu: carul Ioan Pop și parochul din Moșș Petru Vertic; în cas de împedecare se toriséză vicarul a designa alți delegați pentru Blășiu.

O disertațiune asupra lui Vasile Noșș s'a amănat până la proxima adunare, timpul fiind pentru acum prea înaintat. Viitorăa adunare va avé loc în Rebrășóra vechi.

Nu v'așfi supăra bucuros, dăr în înocătrău, trebuie să constat tristul adevăscos la ivelă și de adunarea acesta, că teligința și publicul grănițeresc din despărțimentul nostru înocă tot mai pățimeșce de un indiferentism gros, în ce priveșce cultura și literatura națională, indiferent de ce și-a luat nascere sub oblăduirea egoșșă a lui Ciocan et comp. Se șperăm însă, că zelul R. D. Vicar Dr. Pop va sparge curénd ghișța nepășării de acum. —

Din Constanța.

Cetim în „Timpul“ următoarele: Luni la órele 6 1/2 s'era, au sosit portul Constanța încrușșătorul „Elisabeta“ și brioul „Miroșca“, venind din marea de torie, ce au întreprins pe mările europene și dela Kiel, unde au reprezentat țeraștră la inaugurarea noului canal german. Intrarea în port a bastimentelor mâne a fost anunțată prin 21 de tunetrase depe „Elisabeta“. Populațiunea șului a fost surprinsă, căci vasele române erau așteptate din ajun, totuși de cum

dur, sărindu-i bucuros înainte și desmierdându-l. Era atât de pătruns de plôe, încăt apa curgea șiróe de pe densusul și tremura ca prins de friguri.

Pandur, intrând în casă, se opri pe prag și după-ce de mai multe-óri făcú ocolul casei, cercetând colțurile unde avea obicei să ședă, ori se se jóce, se ridică în două picióre și întinđendu-se de-asupra mesei, linse de mai multe-óri mânele fetei, apoi se aședă de-alungul pe jos, scâncind.

Se făcuse nópte de tot și în odaia mórtei, candela icónelor și cele două murecuri de luminări, ce-i ardeau la cap, cu anevoe luptau în potriua întunerecului. Duhórea de căldură, de fum și de putregaiu ce era înăuntru, alungase pe toți în tindă, unde bētrănele stăteau șopotind lângă foc. Mărca dormita pe o ladă, ér Pintea, cu capul rēđimat de părete, în dreptul ușii, își privea copila, bătēnd cu degetele un fel de alarmă pricepută numai de densusul, pe scândură.

— Nu se pôte cumētră, dize într'un târđiu preotésa cu glas hotărítor, nu e o datină să se țią mai mult de trei đile mortul pe masă;... ori cum o fi, trebuie pusă în pământ. Așa am apucat, din moși stră-

moși, așa stă în canonul creștinului. De câte-óri, cređi, că părintele când, ferescó D-đeu, era holeră și nu prididea, că îl chemau care din cotro, apoi și el povēțuia, se-și ingrópe fiă-care pe al lui, că venea să-l prohódescă pe urmă... Nu veđi ce sbucium e pe capul nostru? Nu-ț e milă de fiica ta, că se chinuesce și își șcurge ochii... de acum în zadar? De bine, de rău, am păștrat-o trei đile și patru nopti, cu asta, de mâine să-i facă grópa unde-va și se odihnescă mititica, până ce ne vom izbăvi de năpatea de afară.

— Vai! de noi și de noi! se vâeta bunica, ce foc, ce bătae amarnică ne-a ajuns! Mai bine mi-se usca limba în gură, decăt grăiam, pécătósa de mine, cuvēnt de blēstem asupra copilului meu!... — Și se obidea, înfundându-și plânsul în pumn! Eu sunt vinovată! Eu sunt vinovată!

Dér decă am da de veste părintelui, măcar să-i facă slujba în biserică, decă n'o putea să rēsbescă până aici?!

— Bine, cum să-l vestesc creștino, că apele sunt din mal în mal și nu se bizue șuflet de om, să le înfrunte nici în sat. Dar-mi-te în șihăștria vóștră din pădure? Đi mai bine, că așa a vrut Cel-de-sus și-ți

încalină grumajii în față-i și... fiă voia lui. Ca s'o ținem mai mult, nu e putință. Decă așa, cu cât oțet am turnat pe dēnsa și tot ne-a dat afară din casă, d'apoi de acu'n colo ce-o să mai fiă? Luminările s'au topit de istovi, nici privighere nu i-se mai pôte face. De, — mă dóre în șuflet, firesce, și de dēnsa și de voi, dăr nu e chip de cărmnit alt-fel.

— Eu, îngănă mama Sanda, lasă că n'am putere, dăr nici inima nu mă îngădue să dau așa un șfat. Mă cutremur numai când mă gândesc, dăr să mai spun ceva!

Nu te mai oțeri cumētră, că le-oi pune eu la cale, răspuse preotésa — și luându-și șcâunelul, se aședă lângă Pintea cu spatele spre odae. Pintea voi să se șoole, dăr ea oprindu-l de mănecă, îl sili să stea locului, apoi desmierdându-l pe frunte, începú cu glas molcom:

— Ascultă, dragă băete, că ce am de spus e pentru binele voștru și ușurarea tuturora...

El întórșe cu blăndețe capul spre dēnsa și pentru întâia óră, de când copila își dedese șufletul, rostí rar și hotărít: dóră să mor și eu ca să se stingă pojarul

din mine, — și căđú cu capul pe genunșguduit de un plâns cumplit.

Durerea care sta, de atăta vreme esită într'insul, acum șilnică, își deschese șese calea și isvorul lacrimilor îi deslepíeptul și-i desmórți simțurile.

După-ce se boci și se frământă delung, prinșe a povesti cu glas răgúș cum simte, că i-se clatină creerii, că împăenjinați nu mai pot deosebi lucrurile, că nu șcie cum să-și smulgă rúșul roșu, care-i șfredelesce carnea, că parótot vrea să prindă ceva ce-i jócă înaintă și aude glasul fetei, care-i șoptesce cuvintele ei de dragoste la ureche, dăr că mâncă cuprinde vėșduh și fata-i zace mórta pe masă.

Mai spuse, bētrănelor, cari cu multă anevoință îl adusesse lângă foc, că a șgat tótă țiua cu capul gol prin plôe, că tând un vad potrivit și tând copaci șefacă plută pentru trecere la sat, dăr vadurile erau tóte prăpăștuite și pe copaci i-a șmuls șiroiul apei din mână.

— Și decă așa fi putut da măcar Moș Ștoian ori de părintele, mormăia pôte că mi-s'ar mai fi înseninat mințile, mi-e grózá și nu cređ, că-i pécăt mare, decăt să veđi înaintea ochilor ștând

adit primul tun mii de omeni au navălit
port se saluta pavilionul românesc. Urle
entuziaste au salutat intrarea vaselor in
ort, er echipagele de pe bord au raspuns
rin trei urale prelungite.

A doua zi, Marți, s'a dat pe bordul
„Elisabetei“ un dejun, care a durat vre-o
bă ore in sunetul muzicii militare. D-l
colonel V. Urseanu, comandantul „Eisa-
betei“ și maior I. Coandă, comandantul bri-
ului „Mircea“, au făcut a doua zi vizitele
sociale la autoritățile superioare civile și
militare din oraș, vizite ce le-au fost în-
termediat de d-l locot.-colonel Geor-
geanu, comandantul diviziei active din Do-
rogea, și de d-l director al prefecturii, in
prezența d-lui prefect-

„Elisabeta“ și „Mircea“ vor face in
spațiu de două săptămâni manevre navale
în Marea-negră și vor fi prezente în port
la venirea M.M. LL. Regele și Regina la
1 Septembrie. D-l colonel Urseanu a ple-
cat azi la București spre a-și face rapor-
tul asupra serbarilor dela Kiel, precum și
intregului drum ce au făcut prin portu-
le europene dela plecarea bastimentelor
române din țera.

In fiă-care zi lume multă vine și
ieci; astfel, se dice, că o așa afluență
a fost de mult în Constanța. S'era se
o frumoasă preumblări cu barca pe mare
lumina splendidă a lunii. Dimineța băile
sunt pline și la prima cursă a trenului la
lumea se bate pe cabine, care deși sporite
sunt, totuși nu sunt suficiente, și serviciul
de intru cât-va de dorit din cauza aglo-
rațiunii.

SCIRILE ȚILEI.

— 26 August

Ridicarea tarifei pe zone. Tot mai
mult se constată din conspectele lunare
de venitor și cheltuelilor căilor fe-
rate de stat, scăderea venitorilor în raport
cu anul trecut. In luna lui Iulie a. c. au
venit cu 287,422 fl. mai puțin decât în
anul 1894. In cele șapte luni dintâi
de anul curent au scăzut venitorii căilor
ferate de stat ungare cu 3,040,960 fl. Aceste
milioane fac 7% din venitorii totale ale
căilor ferate. E de observat, că aici e vorba
de venituri brute, imprevizate, ce
se pe gândiri cercurile competente, de-
ce și cheltuelile cresc și se înmulțesc pe
ce merge. Din cauza aceasta se gân-
de acum la o îndreptare, și cei dela con-
ducerea căilor ferate cred, că numai prin
scutirea prețurilor se poate ajuta. Aceasta
scutire a prețurilor vor s'o estindă și asu-
pra circulațiunii de persoane și asupra cir-
culațiunii mărfurilor. Voesc cu toate aceste
susțină și de aci încolo tarifa pe zone
de deosebire voesc, să susțină prețurile
pe zone pentru clasa a doua neschimbate.
Tarifa se să ridice numai la clasa întâi și

a treia și încă așa, că clasa întâi de aci
încolo să înceteze și în locul ei să se aran-
jeze așa numite „train de luxe“ (comparti-
mente de lux, cari să fiă cu deosebire ele-
gant arangiate și prețul drumului să fiă cu
50% mai urcat decât cel, ce să plătesce
astăzi pentru clasa întâi. Prețurile pentru
clasa a treia voesc să le ridice numai cu
puțin și numai pentru depărtări mari, pe
când prețurile pentru circulațiunea în lo-
calitățile vecine vor rămâne cele de până
acum. Pentru bagaje și mărfuri să se ri-
dice la maza metrică prețul de transport
cu 10 cr., și în acele relațiuni unde să
pretinde de maza metrică mai puțin de 10
cr. să se rotundescă prețul la 10 cr. Cu
modul acesta să crede, că vor intra dela
circulațiunea de persoane cam 600,000 fl.
și dela circulațiunea de bagaje și mărfuri
cel puțin 2 milioane de florini mai mult pe
an. Avem d'ér să ne așteptăm în curând
la o ridicare a tarifei pe zone.

Căți trec în America? In comitatul
Zemplinului s'a tipărit acum de curând o
dare de semă asupra tuturor acelora, cari
au emigrat din acel comitat la America în
cei din urmă 25 de ani. S'a constatat, că
au emigrat cu totul 28.507 locuitori, dintre
cari s'au reîntors în patriă numai 9909; toți
ceilalți au rămas acolo pentru veciă. Cei
mai mulți dintre emigranți sunt din păr-
țile de sus ale comitatului. Dintre emi-
granți abia 35% s'au întors înderēt.

† **Alesandru Micu.** Lumea trecută,
după o suferință abia de trei zile, a rē-
posat la Blășiu canonicul Alesandru Micu
în etate de 65 ani. El s'a născut în Șer-
mășelul de Câmpia la 1830. Dela 1855
până la 1872 a funcționat ca profesor la
Blășiu; atunci fū numit vicar foraneu la
Făgăraș, unde a stat până în 1887, când
a fost numit canonic în Blășiu. Micu luase
parte activă, ca vice-tribun al regretatului
prefect de legiune V. Moldovan, și la miș-
cările revoluționare din 1848; era Român
bun și cinstit, din care cauză s'a și bucurat
de simpatia conaționalilor săi. Vestea
morții lui a produs întristare în toți căți
l'au cunoscut. Dumneșu se-l odihnescă în
pace!

**Retragerea notelor de 1 fl. din cir-
culațiă.** După conspectul publicat alaltăeri
în foia oficială rămân cu finea lui August
1895 numai 2.184.965 note de câte un flo-
ren în circulațiă. Din Iulie 1894 și până
acum s'au retras din circulațiă și s'au ni-
micit 55.698.396 fl.

Ajutore pentru elevi dela meserii.
La Comitetul „Asociațiunii pentru sprijini-
rea învățăcelilor și sodalilor români din
Brașov“, se află vacante câte-va ajutore
dela societatea „Transilvania“ din Bucu-

resci, pentru elevi de meserii, cari învață
aici în Brașov. Petițiile însoțite de carte
de familie, carte de s'ărăciă și de contrac-
tul de serviciu, să se depună până la 15
(27) l. c. la președintele Asociațiunii d-l
N. P. Petrescu.

Corone eterne. Din incidentul morții
D'omnei Victoria N. Stinghe, Domnul Liviu
și D-na Mariora Rațiu născuți Porumbaru
din Buzău a remis subsemnatului Comitet
parochial, în locul unei corone peritore,
dece lei drept coronă neperitore, contribu-
țiune la fondul pentru școlarii români s'ē-
raei, înființat în memoria iubitorilor rēpo-
sați. Se chităză această sumă în acest mod
și se arată, că s'a adaos la numitul fond.
— Brașov, 20 Aug. 1895: Comitetul pa-
rochial român gr. or. din Cetatea Bra-
șovului.

Mișcarea populațiunii în Budapesta.
In săptămâna trecută s'au născut în Buda-
pesta 394 copii, ér casuri de mörte au fost
235, prin urmare populațiunea a crescut
cu 159 suflete. Dintre copiii născuți, 293
au fost legitimi, ér 101 nelegitimi, va să
dice mai mult ca a patra parte a copiilor
născuți sunt nelegitimi, ceea ce arată o
tristă decadentă a moralității. Pe lângă
aceștia, s'au mai născut și 21 copii morți,
dintre cari 8 legitimi, ér 13 nelegitimi.

Un nou atentat la Paris. Alaltăeri
după amedți un individ, cu un aer s'ărăcă-
cios, a aruncat o cutie de tinichea sub
pörta casei Rothschild din strada Laffitte;
după această a fugit. Individul arestat, a
refusat de a-și da numele, declarând, că
este anarchist și dicend, că alte persoane
vor reuși mai bine decât d'nsul. El are
vărsta de 25 de ani și pare a fi bărbier
de profesie. Cutia s'a remis d-lui Girard,
chimist. Autorul atentatului a fost surprins
în momentul când se pregătea să dea foc
filitului cu țigareta sa, d'ér cenușa acesteia
a împiedecat contactul; vedend asta a
aruncat mașina esplosibilă la pământ, d'ér
esplosia nu s'a produs. D-l Lepine s'a dus
la fața locului pentru a dirige ancheta.
Prefectura poliției păstrează o mare discreție
asupra acestei tentative. Pare că autorul
aceștui atentat are o mare asemănare cu
Pauwels, autorul atentatului dela Made-
leue.

Atentat într'o biserică. Dumineca
trecută s'a întâmplat în biserică din Sza-
badka următorul cas sensational: O anu-
mită Marișca Marianasioc a încercat să
omöre cu un cuțit pe amoresul ei: Tihamer
Gabrilovici, care i-a devenit infidel. Aten-
tătora a fost predată numai decât poliției.
Liturgia s'a intrerupt, deöre-ce poporul
vois să ucidă pe fată.

Loteria de classă. Pe pagina din urmă
a numărului nostru de astăzi publicăm anu-
țul privitor la așa numita loterie de classă.
Instituțiunea acestei loterii se practică în
străinătate de mult; la noi ea este intro-
dusă acum pentru întâia-öră din incidentul
mileniului. Permisieunea a dat'o guvernul
pe baza unei hotărâri anterioare a dietei.
Prima tragere se va face în zilele dela

16—19 Octomvre în prezența unui notar
public r. și a martorilor. Loteria stă sub
inspecțiunea statului; losurile sunt deja
puse în circulațiă și se pot procura dela
Carol Heintze din Budapesta (Szervitater 3).

—o—
Musica lui Costi Gălușcă va cânta
măne (Duminecă) s'era în grădina otelului
„La pomul verde“. Intrare liberă.

Telegramă part. a „Gaz. Trans.“
Lugoș, 7 Septemvre. Advocatul
Constantin Rădulescu a rēposat astăzi.
Imormântarea Lună la 4 ore p. m.

Sciri telegrafice.
Budapesta, 7 Septemvre. Imor-
mântarea archiducelui Ladislau se va
severși în capela Sigismund din pa-
latul din Buda.

Majestatea Sa trimise archidu-
celui Iosif următoreea depeșă:
„Plâng cu voi. Dumneșu se
ne mângăe și să ne dea puterea
de-a putē suporta durerea“.

Paris, 7 Septemvre. Atentatorul
dela palatul-Rotschild denegă de ași
spune numele.

Viena, 7 Septemvre. Archidu-
cele Francisc Ferdinand călătorește
în curënd pe mai mult timp la Madeira.

„Amicul tinerimeii“.

Acesta este titlul unei nouē re-
viste romănesci, ce va apăre zilele
acestea în Tergu-Jiului. Noua re-
vistă va fi redactată de un comitet
compus din căți-va profesori specia-
liști, dintre cari unii sunt și la noi
bine cunoscuți prin scrierile lor pre-
țioase. Recomandăm sprijinului căl-
duros al publicului nostru această
promițetore revistă, care are să fiă
unică în telul său la noi, precum se
pöte vedē această și din următorul
program, pe care-l reproducem din-
tr'un apel al comitetului de redac-
țiune:

Din descrierile de viettä a ömenilor
mari aflăm, cum toți mărturisesc, că ceea
ce mai mult a influențat asupra lor, ca să
devină în adevăr mari, a fost citirea căr-
ților bune. Ast-fel poesile lui Omer au in-
spirat geniul lui Alexandru cel mare, bio-
grafiile ömenilor mari, scrise de Plutarc,
au produs pe Rousseau. Tot Plutarc a for-
mat pe Napoleon cel mare. Descrierea că-
lătorii lui Marco Paulo a deșteptat în
inima lui Cristofor Columb dorința de-a
descoperi țeri nouē: America. Numai prin
citirea autorilor buni s'a format marele ce-
tățen american Benjamin Franclin. Și în
general ori-ce biografă am ceti, același fe-
nomen îl aflăm, și fiă-care din noi scie din
experiența proprieă, ce influență nespuse de
mare are citirea cărților bune, a bucăților
alese, asupra spiritului nostru.

de și nopți, trup mort neîngropat, și ecă...
trebuie ca... în casa mea... și la copilul
nu să mai ved odată, aceea ce uitasem
de când imi uitasem tineretele....

— Apoi tocmai despre asta și vroiam
să-ți vorbesc, să grăbi a dice preotēsa,
uite vorbiam cu cumētra: că adevă-
tăne trebuie cu ori-ce chip pusă fata în
mănt, aici unde-va, la un loc de adă-
mēt, până ce s'or deschide drumurile și-om
te-a duce să se odihnescă, cu crucea la
sp, s'ermănica. Ce vină putem noi avea,
că D-șeu ne-a dat potopul östa, că atunci
o face slujba și orēnduiala și s'o sfinți
mănt, unde om așeșă-o acum.

— D'ér... Mărica... nu s'ar împotrivi
cu-va, întâi, vină cu sfielă Mama-söcră,
de, inimă de mamă are, și pöte că e
de mare păcătoș pentru d'nsa, să-și vadă
pila îngropată ca un căne, lângă un
ard!...

— Vai! că grea vorbă rostiiși, cumē-
tră... Öre mai bine e s'o privescă mă-sa,
trezindu-se pe masă și să-și încarce su-
tul cu cine scie ce grea vină, ori să cadă
de afurisania preotēscă?... Vai! că ești
deică bētrână și d'eu... dör că ț'i-s'a intu-
it judecata de scărbă sufletescă, că alt-
aș bânui, cu drept cuvēt, că nu ești

în totă firea!... — răspuse preotēsa, tre-
cend alături, să aprindă un alt capēt de
lumınare și să stropescă din nou cu
oțēt pânza de pe obrazul Niculinei...

Și ast-fel în jălanie și în chibzuelt,
petrecură până în albul dimineții, stră-
duindu-se în zadar, să ia și învoirea Mări-
căi, care cu pumnii înceștați și cu fața
inflăcărată, striga:

— Indurați-vē!... că atăta am, și nu
vē puneți sufletul în foc, călcând vrerea lui
D-șeu!... Dēcă e pedepsă, lăsați să se
până la capēt... dēcă e încercare... pöte
mi-o lua simțirile, să mă mântue de trudă.
Nu pot, nu pot s'o sciu lângă mine și să
nu-i mai ved chipul! Incai, când mi-o
lua-o, să mi-o ia pentru tot-d'euana.
Nu pot... nu pot... mamă! să cadă foc asu-
pra cui o s'evirși asemenea fapte!

A doua zi, Pinteaa, luându-și uneltele
de dulgher, făcū din scândurī nouē un mic
siciriu.

— Fiă-care cuiū ce bat, par-că mi-l
înfig în pept, mamă, dicea el söcră-sēi,
oare îl privea lucrând... și par-că nu mi-ar
fi a bună, așa imi vījie urechile, și imi
jocă pete negre în luminile ochilor...

— D'apoi și cum te chinuesci tu,

fētul meu!... îi răspuse ea, mi-e de mirare,
că te mai poți purta pe picioare... știi că
de patru nopți tu n'ai pus capul jos?...

— Las-că tot l'oi pune când m'o li-
niști D-șeu. Uf!... că tare nu mi-e îndē-
mână!... strigă el, aruncând tesla în lă-
turi și dând fuga afară, să-și rēcoröscă
fruntea!...

Bētrănele îmbracă siciriu cu ștergere
albe, îl împodobiră cu flori și așeșară în-
tr'ensul trupul copilei, înfășurat în zăbranic
și în borangic.

Mărica, cu buzele arse și cu fața suptă
de oboselă, căta cu privirea sp'riată la
ele, fără a face o mișcare, fără a dice un
cuvēt...

Deși vätându-se cumplit de cap,
Pinteaa smulse liliacul de pe movilița din
grădină, alcătui un umbrar și săpă o gröpă
fioă-sei, dedesubt. Prohodul fū scurt, d'ér
sfășietor de jalnic.

Preotēsa mergea cu un felinar aprins
înainte, după d'nsa venia mama Sanda,
purtând siciriu în brațe, apoi Pinteaa și
Mărica, ținându-se de mână și bocind.

Pandur, ca și cum ar fi împärtășit du-
rerea tuturor, cu capul plecat și mai mult
tirându-se, le călca în urmă...

Câte rugăciuni sciură bētrănele, le

rostiră pe tôte, apoi siciriu fū repede aco-
perit cu pământ și felinarul înfipt, cu o
cruce de frunțe, la căpētăiu.

Prin ferestrele deschise vântul și plöia
pētrundea rēcorind păreții, ér împrejurul
unui ceun ce ardea pe foc, bētrănele,
Pinteaa și nevasta lui, steteau în tindă, tă-
cuți și nemișcați, ca și cum din nou mör-
tea pētrunsesse între d'nsii. Din când în
când Mărica se scula, arunca o căută-
tură în spre umbrar și se întorcea mută la
locul ei...

Peste nöpte furtuna se întēți.

Cu capul ridicat de-asupra perinei,
Mărica tređită, aușia în buimăcēla somnu-
lui cum se sguduia ușile, și i-se părea că
bate cine-va.... că pöte Niculina ei bate.

Și se scula binisor și cercă bröscă,
încuiată pe dinăuntru, tremurând, de frică
și de indoială tot-de-odată. Toți împrejurul
ei durmiau, ea numai se lupta cu gându-
rile și pustiul sufletului ei desnădăduit cres-
cea tot mai mult, în singurătate și în in-
tunec!

I-se părū un an până la diuă.

De cum zări însö o genă luminösă,
cercuind zarea, sări din pat, luă un min-
tēn pe umeri și fugi afară. De-odată nu

Tinerimea noastră însă nu se află în posibilitatea a avea în tot-deuna cărți bune; de cele mai multe-ori n'are de loc, ast-fel că cu totă pofta de citire, ce există în sufletul ei, n'are la îndemână cărți potrivite pentru dânsa; ea își trece tineretea fără plăcerile ce-i procură cărțile bune și fără a-și forma nise ideale, pe cari se le urmeze în viață.

Institutele noastre de cultură, școlile însăși, nu posed bibliotecă, și în cazul când există unde-va, rar li-se dă școlărilor să citească. Și ceea ce ei ar putea afla în astfel de bibliotecă ar fi mai mult scrieri istorice și literare, pe când din științele naturale, matematică, geografică ș. a., nu avem absolut nimic. Ast-fel tinerimea noastră devine unilaterală, — un defect primejdios la un popor mic, ca al nostru, — dragostea pentru natură și veselia, ce iubitorul naturii le-ar găsi în tainele câmpiilor, pădurilor și munților, lipsesc majorității clasei noastre inteligente.

Ast-fel pătrunși de datoria, ce profesorii au înainte de toate, pentru ridicarea culturală cât mai puternică și mai intensivă, am luat otărârea să scotem o revistă: „Amicul tinerimii“.

Revista va cuprinde articole din toate științele și obiectele de învățământ secundar, scrise într-o limbă românească pricepută de toți. Articolele vor fi redactate pedagogice și publicate într-o ordine sistematică, ca să formeze după un timp oarecare un întreg bine încheiat. Ast-fel după câțiva ani am putea avea apoi o serie de scrieri publicate și în ediții separate, cari vor putea forma biblioteca tinerimii, a școlilor, și nu numai din istorie și literatură, ci și din științele naturale, geografică ș. a.

Revista va fi ilustrată, cu ilustrațiile cele mai frumoase și mai curate, din timp în timp se vor da și ilustrații colorate, toate bine executate, și decât existența ei va fi pe deplin asigurată, se vor da ilustrații colorate chiar în fiș-care număr.

Revista va apărea la început de 2 ori pe lună, la 10 și 25 a lunii, câte o colă sau o colă și jumătate, costând pe un an numai 9 corone, pe 1/2 an 4 1/2 corone, pe 3 luni 2 1/2 corone. Dacă însă existența ei va fi pe deplin asigurată, prin abonamente de-ajuns și plătite înainte, va putea eși și de 3 ori, sau chiar în fiș-care săptămână.

Fiind pentru generațiunile tinere această revistă de neapărată trebuință, am dori, spre mai răpedea ridicare culturală, să fiă abonată în fiș-care comună cel puțin de învățător sau preot, și fiș-care să va convinge, că în schimbul neînsemnatului abonament de 9 corone anual, va avea o lectură și învățături, pe cari puțin le pot avea, din cauza absolutei lipse de cărți românești de știință.

Cu deosebire va pune pond noua revistă pe răspândirea științelor naturale, alăturând la articolele respective cât mai multe ilustrații în negru sau colorate, și dela sprijinul puternic al publicului va

atârna să le dăm în fiș-care an câte-o carte sau mai multe ilustrate ca supliment, care vor valora în doi și întreit cât prețul abonamentului revistei noastre. Ast-fel descrierea animalelor, obiceiurile și viața lor sufletească, descrierea plantelor, a mineralelor, cestiuni de geologie, etnografie; astronomia, fizica și chimia; igiena, filosofia, istoria civilizațiunii omenești, literatura, biografiile oamenilor mari și ale martirilor științei, descrieri de călătorii, istoria invențiilor, chiar muzica și desemnul vor fi tratate în mod potrivit.

N-ru 1 va apărea la 10 Septembrie a. c. Abonamentele se fac chiar de acum la adresa: Redacția „Amicul tinerimii“ în Târgu Jiu (România). Numărul întâiu de probă se va trimite la cerere gratis. Scrierile și mandatele se adresează la Redacția „Amicul tinerimii“ în Târgu-Jiu.

ECONOMIA.

Văruiatul grâului de sămânță.

După informațiunile, ce le avem de prin unele locuri, anul acesta s'ar fi ivit mai mult tăciune în grâu, ca altă-dată, așa încât plugarii de pe acelea locuri, nu știu cum s'ar scăpa mai ușor de el, ca la anul să nu se ivescă într'un număr și mai însemnat, putând nimici ast-fel o parte a recoltei de grâu.

Tăciunile de grâu se ține de clasa parazitelor (ustilagineelor) sau a ciupercilor, cari ca și acestea, cresc pe trupul altor plante sau putrajuni; el e de două feluri: făinos și grăunțos. Cel dintăiu atacă numai o parte a grăunțului, er cel de al doilea atacă grăunțul întreg, prefăcându-l în tăciune.

După cercetările și ispitirile naturalistilor, cauzele, cari dau naștere tăciunelui de grâu, sunt următoarele:

Dacă pe timpul, când se ea se se formează și întăresc grăunțele, adică prin lunile lui Maiu și Iuniu, plouă și apoi îndată să face soare, atunci grăunțele din spic se imoie și uscându-se dintr'odată, se face tăciune din ele; decât se duce gunoiu prospăt pe agru, apoi se sămână grâu în acela, atunci încă se face tăciune, de ore ce gunoiul prospăt încă conține anumite sporii (sămânță) de tăciune în el; decât se sămână grâu, care nu a fost copt de ajuns, ci secerat mai în pârgă; decât se sămână prea târziu, colo prin postul Crăciunului; decât pământul, în care se sămână grâu nu e lucrat bine, e rău, sarbéd sau rece; decât timpul când infloresce grâu e ploios, umed și rece; decât se sămână grâu atacat de tăciune ș. a.

După numeroase cercetări și ispitiri, plugarii învățați au aflat, că sporii (sămânța) tăciunelui, după un an își perd puterea de rodire; din acesta csușă susțin apoi numiții, că grăul vechiu se poate sămăna și decât a fost atacat de tăciune, căci nu mai produce de acesta, decât nu intră cum-va la mijloc vr'una din cauzele amintite mai sus.

Pentru a scăpa grăul de tăciune, din timpurile cele mai vechi au întrebuințat plugarii văruiatul grăului de sămânță. Despre acesta ne spune și Virgiliu în „Georgicele“ sale, că vechii romani întrebuințau această metodă, ca pe cea mai bună și mai simplă.

Mai târziu în evul de mijloc plugarii au mai început a întrebuința și un fel de leșă făcută din apă, cenușă de lemn și var. Pe la începutul vécului al 18-lea, Lutais a aflat un fel de sare de nitru, supranumită și pétra filosofică, în a cărei soluțiune se înmuia grăul înainte de sămănat. Tot pe atunci, unii plugari din Francia au început a înmuia grăul de sămânță într'un fel de soluțiune (amestecătură) de cenușă, balebă de vacă, pișat și apă. Acesta metodă avea de scop mai mult grabnica încolțire și răsărire a grăunțelor, decât nimicirea sporilor de tăciune, ca anume să nu stea atât în pământ, unde se potă fi mâncate de șoreci sau alte insecte.

Imprejurarea, că o corabiă încărcată cu grâu, ce venea din Asia, s'a cutundat aproape de Bristol în mare, unde apa era tare sărată și ast-fel grăul nu se mai putea întrebuința la facerea pânei, ci numai pentru sămănat, a adus cu sine, că tăciunile se peră cu totul din holdele sămănate cu ast-fel de grâu, servind tot-odată și de învățatură plugarilor pentru viitor. Tull, un scriitor, ne spune, că plugarii întrebuințau apa sărată, ca mijloc contra tăciunelui încă de pe la anul 1660.

Altă metodă pentru văruiatul grăului de sămânță este și a lui Dombasle, care constă dintr'o soluțiune de puciosă, sodă, var și apă, der nici acesta nu s'a bucurat de o primire călduroasă din partea plugarilor, de ore ce era prea costisitoare și scumpă pentru ei.

Intre toate mijlocele arătate până aci, nici unul nu e recunoscut așa de bun, ca soluțiunea de pétra vécă, care se topește în ceva apă călduță, apoi se amestecă cu câte 300—400 litre de apă rece, care o turnăm peste grăul pus în ciubere, unde se amestecă și se lasă de sera până dimineța. Cu două chilograme pétra vécă se pot face 10—12 hectolitre

de grâu. În dimineța următoare se scote apoi din ciubere, se tinde pe soare, ca să se usce, și apoi după două-trei zile se poate și sămăna.

De ore ce pétra vécă atacă mai tare, ca toate cele-lalte soluțiuni sporii tăciunelui de grâu, ea s'a adevărat a fi cel mai bun mijloc pentru stăpînire a celui. Der s'a adevărat mai departe, că pravul, ce se devoltă din aceea cu ocaziunea sămănatului din mână, poate să devină vătămător și primejdios sămănatului plugarilor inspirându-l (înghițându-l) în ei. De aceea plugarii învățați s'au cugetat la aflarea unui alt mijloc mai puțin vătămător sănătății omului.

Dr. Quarante Descalonne din Francia, a aflat în timpul din urmă un nou mijloc pentru văruiatul grăului de sămânță, numindu-l germator, care are toate însușirile pentru vinete, numai nu este așa vătămător sănătății omului ca aceea. Din aceea e și recunoscut, ca cel mai bun mijloc pentru văruiatul grăului de sămânță.

Să înțelege, că toate mijlocele înșirate aci se pregătesc mai apoi voiă și cu ore-care cheltuélă; de aceea vedem, că plugarii noștri întrebuințază mai mult laptele de vacă pentru grăul de sămânță, când este atacat de tăciune; și numai când ved, că acela nu ajută nimic, măceră și altele, despre cari aud, că sunt mai bune și mai nimerite, de cele cunoscute de ei.

I. Georgescu.

Vinul din mere și din pere,

de Grigorie Halip, profesor la școala agronomică din Cernăuți.

Vinul din mere și din pere este mai ales bun pentru poporul nostru, dela țără și anume de aceea, fiindcă la mursa din mere și din pere trebuie adăugat zahăr, ori numai tare puțin. Meri și peri, fiă ei sălbatici sau ulții, se află mai în toate părțile și așa-déră din pomele lor pretutindenți se poate face vin de măcar must bun.

Vin se face din zama storsă din mere și din pere, eră must se face din mere, punându-le întregi în potoloboc (butoiaș) și umplându-le cu apă. Poporul nostru îi place această băutură, și de aceea nici noi nu trecem cu vederea, fiindcă scim că mustul îi cu mult mai bun decât ori-care altă băutură cumpărată de străini. El răcoresce și stăpînește setea.

Mustul se face așa: Merele se tregi, cari nu's nici pălite, nici pe trede, nici vermănoșe, se spală bine

vădău nimic, din pricina negurii, der se împedecă de ceva care zornăi sub picior. Se plecă și ridică felinarul ce fusese așezat la capul fiș-sei. Felinarul era spart și capătul de luminare spândurat de fundul deslipit. O negră bănuială îi fulgeră mintea. Inaintă căți-va pași și de-odată dând un țipet de grăză, asvirli felinarul în gémurt și o luă la fugă strigând: Săriți! săriți! că-mi mănâncă câni copila! săriți!... săriți!...

Cei din casă săriră în sus spăriați. Vădând ușile date de părete, gémurile sfărimate și înțelegând glasul Măricei, într'o clipă fură în grădină.

Ceea ce li-se înfățișă înaintea ochilor, îi incremeni pe loc: frunzarul era sprăvălit jos, movila despăcată, grăpa deschisă și Pandur cu capul culcat pe pieptul copilei, care zăcea răsturnată în noroiu de-a curmezișul sicriului!...

Pământului slab și coșcovit de ploiu nu-i trebuise decât sguduiturile de peste nopțe, pentru a se surpa cu desăvârșire, er cănele, furisindu-se din casă, veghiase — cu totă urgia vremei — lângă mormânt, și

— Cu un răcnet nebun se repezi Mărica, își ridică copila și alergând în casă, încuă toate ușile după dânsa, er Pinteau, care eșise cu pușca în mână și stătuse, ca trăsmit cât-va locului, dând cu ochii de Pandur, se năpusti blăstămând asupra-i și luându-l la gonă se făcu nevădă în desișul pădurii.

Curând două focuri, trase unul după altul, detunară vėsduhul desmeticind pe bielele bătrâne, una în genunchi lângă sicriu, și alta cu un stîlp al frunzarului în brațe, care începură să țipe și să cheme într'ajutor! Glasurile lor se perdură singuratece în deșertul tăcerii neturbate nici chiar de vânt, care acum schimbându-și bătaia, se perdue în spre apus, mânănd norii din urmă. Cutreerară poiana, deteră ocol bătăturii, strigară, bătură pretutindenți în zadar. Nimeni nu le răspunde nici putură vedea nimic. Trebui ca preotésă, mai vióe, să bage mâna printr'un gém spart să deschidă ferestra și intrând înăuntru, să găsească pe Mărica ascunsă, într'un colț al camerei, mormăind un cântec și legănând trupul fetei, care moleșit de apă, spândura

acum ocrotea cu trupul său, rămășițele tovarășei și iubitei lui...

cu capul și cu picioarele góle, afară din brațele ei.

Cu totă stăruința și vorbele lor bune, le fú însă cu neputință să-i scotă copila din mână.

Înceștându-le de asupra-i, ea se apără, dând din picioare și răcnind: că nu dă carne din carnea ei cânilor!...

Din colțul ei nu se mișca și crunt pândea împrejur, gata să se arunce împotriva ori-cui ar cerca s'o apropiă.

Când după nămieți, auți sgomot de paș și înțelese glas de vorbă străină afară, trecu repede în odaie, își ascunse fața între perne și cu ochii roșii de sânge, eși amenințătoare în prag.

Era popa și moș Stoian, sosiți cu vai nevoe, pe o plută de tălpi de dincolo.

Pinteau îi vestise despre întâmplările de acasă, prin doi podari cu cari se întâlne tocmai la cotul Milcovului.

Mărica, vădându-i, voi să strige.... glasul însă i-se înăbuși de-odată.... cercă să facă o mișcare.... trupul-i fú sguduit de un cutremur lăuntric, șovăi fără de cum-

până și deschidând brațele, ca să se sprijine cădău ca un trunchiu leșinată pe peptul tată-său.

Satul întreg sculat în picioare, la vea tea unei atât de grósnice împrejurări, nu veau îndestui ochi de privit și gură F ajuns de vorbă, căci aprigă și neînțeleasă i-se înfățișă lui această ne mai pilduită faptă.

Der satul ca satul, D-deu dór și pământul îi astupă gura; preotésă însă răsuflase cătră vre-o două cumetre despre ce-i mărturisise mama Sanda, și când aflară că, pustie, casa pădurii răr cursese sub paza unui căne rebegit și schilo că bare de abia să mai gémă avea putere, că Pinteau Făt-frumosul satului, se scorjise și umblă frânt în băț, ca un moșneg, de inimă rău și Mărica nebună, cânta legănând totă ziua o păpușe de carpe în brațe, sub salcâm din via lui moș Stoian cumetrele își detăinuia una alteia clătînându-și capul:

— Veți D-ta? blăstemul bătrânei le risipit casa.

„Convorbiri literare“

se aşedă în poloboc până la vrană sau la bortă polobocului. Dacă merele nu s'au prea mari, apoi se slobod în vrană în lăuntru, ă ră decă nu încep, atunci se desfunde polobocul de-o parte şi, după-ce se umple cu mere curate, se infundă ă ră-şi şi se aşedă culcat ă ră ca vrană se stee deasupra. Peste mere se tórnă apoi apă curată din fântână până-ce polobocul se umple ochiu, şi ă ră se aşedă destupat, acoperindu-l numai cu o pândă ca să nu între colb în lăuntru. Polobócele trebuie să fiă spălate şi grijite, cum am spus la început.

În vr'o 5—6 săptămâni mustul se poate bea, dăr totdeuna ă ră, că tot must se slobóde prin cep ă ră, cât atăta apă curată se tórnă în poloboc ca să fiă tot plin. Slobodind bună-óra o cofită de must din poloboc, cofita ă ră umplută cu apă se tórnă înapoi. ă ră se poate bea mustul mai lung timp şi anume până-ce are încă ceva putere răcoritoare. În urmă şi merele cele murate sunt bune de mâncat.

Apa, cu care la început se umple polobocul, scóte o parte bună de zamă din mere, ă ră se face mai ă ră şi mai dulce şi fierbe, nu numai fierbe, ca zama curată, pentru-că întrinsa îi mai puțin zăhar. Cu fierberea séu dospirea ă ră capătă şi ceva tării, dăr ea îi mai mult ă ră decât tare, şi de ă ră o numim cu tot dreptul must.

Cu totul alt-fel de băutură este ă ră ă ră, ce se face din zama curată stórsă din merele şi din perele măcinate séu sdrobite.

ă ră băutură o numim vin, pentru-că decă-i făcut bine, nici nu se poate deosebi de vinurile cele ă ră. Eacă bună-óra o întâmplare: înainte de vr'o câţi-va ani un domn a isbit să facă din mere şi din pere vin ă ră de bun, că slobodind după Crăciun un şip de vin împede din poloboc şi dându-l unui prietin, care pricepe tréba vinurilor, a întreat să-i spue, orî de-i vinul ă ră acela curat moldovenesc, pentru-că ă ră îi spusese el, că-i vin moldovenesc. Gustând prietenul vinul, a dăr cătră domnul ă ră ă ră: „Da, îi vin moldovenesc, dăr nu-i curet, ci-i amestecat cu vin din Ardél!”

Ei, ce dicită acum, iubiţilor cetitori? Decă un om priceput şi iscusit în tréba vinurilor a dăr că vinul din mere şi din pere îi vin moldovenesc amestecat cu vin din Ardél, apoi ore voi pe la tómnă să nu vă faceţi vinuri din mere şi din pere? Ba să vă faceţi, iubiţilor, în ciuda tuturor căşmarilor, să vă faceţi toţi, încât tóttă lumea să dăr: Nici un Român nu mai bea băutură de prin crăşme, ci fiă-care bea vin din mere şi din pere făcut cu mâna lui!

Un grădinar învăţat din ţera nemţescă, anume Stirn, a spus la o adunare a grădinarilor şi a economilor învăţaţi, că ţerile Germania, Francia, Sviţera şi Anglia, în care se face vin din mere şi din pere, au cele mai multe şi mai frumoşe pomete. Merele şi perele din acele ţeri prefăcute în vin, aduc chiar în anii de belşug mai mare folos decât orî-ce s'ar face dintr'insele. De ă ră poporul din acele ţeri a prins atăta curagiu pentru tréba asta, încât răsedesce pomii pretutindenii, nu numai pe lângă case, ci şi în ţarină, pe toloci şi pe lângă drumuri. Pometele mari se vor face cu bună sémă şi în ţera noastră peste tot locul, după-ce vor începe ómenii noştri a face vin din mere şi din pere, pentru-că ei degrabă vor vedé atunci când ă ră avere îşi cruţă, care de altmintrelea o cheltueau cu fel de fel de bulercării stricăcioşe sănătăţii.

Tot nemţul acela Stirn spune, că nici berea, nici rachiul, nici rumul şi nici una dintre băuturile ce-lelalte nu-i ă ră de bună pentru omul muncitor ca vinul din mere şi din pere, şi de ă ră se cade, că vinul acesta să fiă băutura cea mai ă ră pentru popor şi să întunece tóte băuturile ce-lelalte.

Stirn mai spune, că vinul din mere întăresce, recoresce, ba chiar dăr şi hrană omului şi îl încurajă la orî-ce lucru, fiă la lucrul câmpului, fiă în pădure séu orî şi unde. Şi vinul din mere şi atunci fi bun, când se încăldesce şi se resuflă, pe când berea caldă şi resuflată nu-i de nimica. Vinul din mere şi din pere, având tării şi acrimie, are tódeuna putere de a stinge setea şi de a răcori, fără să-l slăbescă pe om şi să-l facă somnuros ca alte băuturi.

Un doftor, anume Mailänder, spune, că dintre tóte soiurile de póme merele au cel mai mult fosfor şi nisce acrimii, cari dau şi vinului din mere o deosebită putere de a împospéta creerii şi de a curăţi sângele.

După ce scim acum judecata atător ómenii învăţaţi, noi dăm de grijă scumpului nostru popor să facă numai decât vinuri din mere şi din pere, pentru-că asta îi băutura cea mai bună, cea mai sănătósă şi mai ieftină. Fraţilor Români, începeţi a face vinuri din mere şi din pere chiar în tómnă ce vine!!

Bunătatea vinului din mere şi din pere îi ă ră, cum a fost şi zama pómelor. Zama bună dăr vin bun, ă ră zama slabă dăr vin slab séu chiar réu. În zama prospétă a pómelor măcinate se ă ră pe lângă apă felurite materii, dintre cari cele mai însemnate sunt: zăharul, acrimia, albuşul şi argăsela séu dubéla. Zăharul în măsură convenită dăr vinului tării şi trăinicia, acrimia îi dăr putere răcoritoare şi gust plăcut, albuşul face de cresc bureţii cei mici, cu cari zama fierbe séu dospesce cum se cade, ă ră dubéla face, că vinul se limpedesce.

Vin bun vom face numai din acele soiuri de mere şi de pere, de cari se scie acuma, că s'au bune pentru tréba asta. Merele tomnatice, ce se coc în Septemvre şi Octomvre şi au gust acru-dulce (vinu-acru), apoi perele sélbatice cu gust mistreţ şi cu carne vîrtósă, de cari avem destule în ţera noastră, au în zama lor pe lângă zăhar de ajuns şi măsurii potrivite de acrimie şi de ce-lelalte materii şi dau fără zăhar şi fără apă un vin ales de bun. Ba, decă s'au merele bine cópte, dăr nu răscópte, zama lor se poate şi rări cu apă, adăogând vr'o 8 până la 12 litri la 100 litri de zamă.

Sunt şi soiuri de póme, cari nici-odată nu dau vin bun. La aceste se numără merele şi perele, ce au gust curat dulce: ele mai tóte sunt soiuri văraticesce şi se coc până în luna lui Septemvre. Vinul din póme de tot dulci, nu fierbe bine, nu se limpedesce şi se face cleios (mîsgos) şi greţos. Tot ă ră nu dau vin bun nici pădureţele de tot acre. Vinul din aceste póme se limpedesce, dăr ă ră-i de acru ca oţetul. Dăr şi din aceste soiuri se poate face vin foarte bun, decă se amestecă potrivit unele cu altele, şi anume o parte de mere dulci cu două părţi de mere acru-dulci séu în jumătate cu pădureţele, ă ră pere dulci în jumătate cu pere mistreţe.

Merele şi perele văraticesce se cu leg cu vr'o 2, 3 zile înainte de a fi pe deplin cópte şi se macină îndată. Cele tomnatice, decă is cópte cum se cade la cules, se pot încă măcina îndată, ă ră decă nu s'au încă cópte bine, apoi se lasă câte-va zile

în grămădi şi anume sub un acoperiş, ca să asude şi să se îndeplinescă cócerea lor. Soiurile cele er-natice nu s'au nici-odată deplin cópte la cules, şi de ă ră trebuie să stea în grămădi séu în saci mai multe (5, 6) săptămâni.

Ţinerea merelor în grămădi séu în saci îi numai decât de trebuinţă, pentru-că merele, decă se ţin ă ră, nu numai că se îndulcesc, ci ele capătă şi miros foarte plăcut, care apoi trece şi la vin. Dăr nici prea lung timp să nu stee pómele în grămădi, că, decă sunt răscópte, dau vin tulbure şi fără gust bun chiar şi atunci când ele s'au menite pentru cele mai delicate vinuri.

Afară de alegerea bună şi amestecarea potrivită a soiurilor de póme, se cere mai departe la facerea vinului cea mai mare curăţenia întru tóte. Pómele trebuie să se spele cum se cade cu apă curată înainte de măcinat, ă ră cele putrede să se alégă din cele bune cu mare luare de sémă, pentru-că un singur măr, ce a început a putrezi, poate strica un poloboc de vin. Tot ă ră şi polobócele precum şi tóte maşinele şi vasele trebuincioşe la facerea vinului trebuie să fiă spălate cum se cade şi deplin curate, ca să nu pótă intra nici un pic de necurăţenia în zamă. Mai cu sémă părţile de fier la maşinile de măcinat să nu fiă ruginite, pentru-că rugina, întrând în zamă, ar puté preface tot vinul în negrelă.

INDUSTRIA

Intrebuinţarea cójei de ştejar în industriile de pielărie.

Unul din principalele materiale de tăbăcării este scórta de ştejar, care are o taină particulară şi dăr o pielărie nepreţuită. Ştejarii, cari dau un asemenea material, sunt de mai multe specii ca: *Quercus sessifolia*, *Quercus robur*, *Quercus pedunculata* şi alţi.

Ca şi pielea animală, cója copacilor se compune din trei straturi diferite, partea I-a este stratul superior séu epiderma şi sub ă ră este adevărata substanţă a cójei, care conţine taină, şi se împarte în două, în partea interioară şi partea exterioară. Tot asemenea, ca şi la pielea animală, epiderma nu ia parte la actul vieţii al platei, ci îi servă numai de acoperământ: precum epiderma pielei îngroşate formeză bătături, tot ast-fel epiderma îngroşată la plante formeză pluta. Este sciut că speciile noastre de ştejar au suprafaţă neregulată şi foarte des intreruptă, acestea se compun mai cu sémă din epiderma îngroşată, care prin crescerea trunchiului în grosime, a fost crăpată. La ştejarul plută, ă ră acumulare de plută în interval de câţi-va ani este ă ră de mare, încât ajunge la o grosime de câţi-va centimetri, şi poate fi luată de pe copac cu mare uşurinţă. ă ră decojare trebuie făcută într'un timp, când crescerea în grosime nu a fost ă ră de mare, ca să pótă crăpa cója. Pentru tăbăcării ă ră epidermă îngroşată este fără valóre, pentru-că nu conţine nici o taină; ar trebui, ca scórta destinată tăbăcarului să fiă cât se poate de mult curăţată de ă ră epidermă, care nu face decât îngreunéză materialul. Din punctul acesta de vedere cója dela copacii tineri este mai preferabilă, decât dela cei bătrâni, pentru-că acestora le lipsesce aprópe cu totul epiderma.

Cercetarea cu microscopul ne poate arăta grosimea stratului interior, şi din acesta se poate deduce preţul aproximativ al materialului, fără însă a-i determina cantitatea de taină conţinută. Cunoscătorii experimentaţi nu au nevoie de microscop pentru a cunosce calitatea ei, dăr şii o claséză după colórea, ce are tătura, cât şi după faţa mai mult séu mai puțin porósă.

S'a făcut observaţiunea, că taină este

un product vegetal, care în tinereţea plantei este mai abundantă de cât în bătrâneţea sa. Ştejarii bătrâni de câte-va sute de ani, dau scórta, care nu se poate usa la argăsire; tot acesta este şi cazul la scórta copacilor de 80—90 ani. Multe esperienţe ni-au arătat că tocmai cei mai tineri, dela 20—40 ani, au taină cea mai multă în scórta lor; ă ră că, din punctul de vedere al tăbăcarului, ştejarii ar trebui să fiă tăiaţi în al 30-lea an. Se înţelege lesne, că acest punct nu poate fi şi al pădurarului care se ocupă mai cu sémă cu evaluarea lemnului şi nici de cum al scórtei, séu îi dăr numai o mică importanţă. Pădurarul crede că un copac, care cresce ă ră de încet, ca ştejarul, trebuie să fiă de cel puțin 60 ani pentru a obţine un lemn tare şi gros; pentru fabricarea obiectelor solide se alege chiar copacii de sute de ani.

Este o imposibilitate absolută de-a usa de o pădure de ştejar în folosul tăbăcarului şi al lemnarului, ci trebuie să se facă una din două. Pentru-că ştejarul este un copac, care prosperéză şi în pământ acid, atunci se poate întrebuinţa pentru îmbunătăţirea pământurilor pietróse şi nisipóse. Pentru-că pădurile plantate cu acest scop au numai o esistenţă temporală, se plantéză ast-fel, ca trunchiurile să fiă apropiate, ceea ce nu s'ar putea face, decă pădurile ar avea alt scop. ă ră apropiere dintre trunchiuri, îi sillesce, ca să nu-şi întindă corónele în lături, ci să caute a se înălţa, prin care tendinţă trebuie să formeze în ramuri lungi, cari în comparaţiă cu mărimea arborelui, dau foarte multă cója. Nu trebuie să mai menţionăm, că asemenea păduri tinere pe lângă scórta bună dau lemne rele.

Afară de micul diametru al trunchiului este sciut, că lemnul ténăr al ştejarului este uşor, buretos şi mai puțin tare şi dur, ca al ştejarilor bătrâni. Pe lângă inconvenientul, ce are lemnul ténăr faţă cu cel bătrân, să mai adaogă încă şi timpul de tăere. Este sciut, că lemnul pentru folosire se taie iarna, pentru-că în timpul iernei, suc este foarte puțin abundanţ; şi afară de ă ră, circulaţiunea sa puțin importă.

Decă vrem să se dobândescă scórta cea mai bună pentru tăbăcării, trebuie să se alégă o cale cu totul contrară şi să taie arborel pe câtă vreme suc circulă în cea mai mare abundanţă; căci în acest timp celulele stratului exterior ale cójei sunt mai bine umplute cu substanţe licuide şi au ast-fel cea mai mare bogăţia în taină. În locurile noastre, ă ră perioadă de vegetaţiune cea mai înaltă este în luna lui Maiu şi Iunie, şi acesta este dăr timpul cel mai favorabil pentru tăiatul cójei. Diferenţa estra-ordinară a conţinului taninos dintre scórta ténără şi scórta bătrână este, că cea dintéu conţine de patru-ori mai multă taină, ca cea din urmă, şi ast-fel face să fiă creşteri diferite în diferite specii şi calităţi de scórta.

Scórta ténără cu lustru este ă ră, care provine dela copacii de 15—30 ani, este o scórta subţire şi fină şi conţine câte odată până la 21 la sută taină. Cója bătrână nu conţine mai multă taină decât 3 la sută din greutatea ei, pe când cea ténără ne dăr în tóttă deuna 16—17 la sută.

(Va urma.)

Gavriş lui Tremurici.

Tremurici îi diceau la Mihai, maerul boerului dela noi. Îi diceau ă ră, că ce din fire tot tremura din cap, orî că vorbia, orî că sta, el tot tremura din cap, mişcându-l niţel din drépta în stânga. Tremurici avea patru copii, tuspătru fecioraşi: Gavriş, Petre, George şi Ilie. Din tuspătru copii lui Tremurici numai cel mai mic, Ilie, e om ca ómenii, că Gavriş e surd şi aprópe orb, vede numai ca printr'o sită desă; Petre e pitic schiop şi cepelesce de mai nu-i alegi nimica din gură; George era slab şi gângav, noroc că l'a luat D-deu din lumea asta cu păcate, ă ră Ilie e fecior voinic, a fost chiar şi ostaş.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 6 Septembrie st. n. 1895

Măsură sau greutatea	Calitatea.	Valoarea	
		tracoș.	fl. or.
1 H. L.	cel mai frumos	5	20
"	Grâu mijlociu	4	80
"	mai slab	4	60
"	Grâu mestecat	3	50
"	Săcară frumoză	3	50
"	mijlocie	3	—
"	Orz frumos	3	20
"	mijlociu	3	20
"	Ovăz frumos	2	—
"	mijlociu	—	—
"	Cucuruz	5	—
"	Mălaiu	4	80
"	Măzere	5	20
"	Lințe	7	50
"	Fasole	7	40
"	Sămânță de in	9	—
"	Sămânță de cânepă	5	—
"	Cartofi	—	80
"	Măzarișche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	44
"	Carnea de porc	—	52
"	Carnea de berbec	—	32
"	Seu de vită proaspăt	23	—
100 kil.	Seu de vită topit	33	—

Cursul losurilor private
din 3 Sept. 1895

	comp.	vinde.
Basilica	8.—	8.40
Credit	202.—	—
Clary 40 fl. m. c.	58.—	60.—
Navig. pe Dunăre	140.—	146.—
Insbruck	28.—	—
Krakau	27.50	28.25
Laibach	22.—	23.50
Buda	61.—	62.—
Palfy	61.25	62.25
Crucea roșie austr.	17.50	18.—
dto ung.	11.—	11.60
ital.	13.—	13.40
Rudolf	23.50	24.50
Salm	70.—	70.50
Salzburg	27.—	27.75
St. Genois	72.—	73.50
Stanislaw	42.75	46.—
Trietine 4 1/2% 100 m. c.	150.—	—
dto 4% 50	72.—	76.—
Waldstein	58.—	55.—
Serbesci 3%	37.50	37.65
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	180.—	181.—

Cursul pietei Brașov.

Din 7 Septembrie 1895.

Banote rom. Comp.	9.56	Vënd.	9.58
Argint român. Comp.	9.50	Vënd.	9.55
Napoleon-d'ori Comp.	9.58	Vënd.	9.61
Galbeni Comp.	5.63	Vënd.	5.68
Seris. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Nr 7538—1895.

PUBLIKAȚIUNE.

In 10 Septembrie a. c. se va ține la oficiul economic orașenesc o pertractare scripturistică de oferte asupra predării lucrărilor preliminate cu 2335 fl. 51 cr. referitoare la spargerea stradei castelului peste realitatea fabricii fraților Schiel.

Reflecții au de a-și așterne cel mult până în 10 Septembrie a. c. la prânz 12 ore la substitutul de primar, senatorele Carol Jacobi, ofertele scripturistice, sigilate și prevăzute cu un vadiu de 115 fl.

In ofertul subscris este de a-se aminti în procente, în cifre și litere suma, care se lasă din amintitul preliminar, conținând tot-odată dechierațiunea, că oferentului îi sunt cunoscute condițiunile de oferte și acele contractuale și că se supun lor.

Condițiunile de oferte și acele contractuale precum și preliminarul de oferte și planurile se află până la amintita și la oficiul orașenesc economic spre examinare în decursul orelor oficiose.

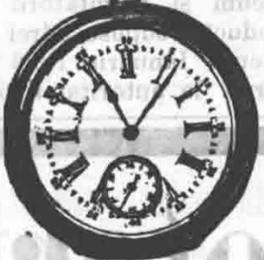
Brașov, 22 August 1895.

765,2—2

Capitanatul orașenesc.

Nu se mai oferă în viață nici-odată ocazia ca numai fl. 4.25 cr. să se cumpere o colecție splendidă de

10 bucați fl. 4.25
10 bucați fl. 4.25

1 ciasonnică de busunar Prima Anker-Remontoir umblă precis, și cu garanție de 8 ani.
1 lanț imitație d'aur pancer, cu inel de siguranță și carabină.
2 inele imitație d'aur cel mai nou fason, și cu similibriant imit. Turchis și rubine.
2 nasturi de manjete, aur și dublé, giloșate, cu mecanism patentat.

1 acț cu broșu pentru dame foarte frumos, fason de Paris.
3 nasturi pentru Chemisette imitație d'aur.

Tote aceste 10 obiecte practice costă la oaltă numai fl. 4.25 cr. Pe de-asupra o surprindere extra gratis pentru suvenir la firma mea.

Comandați iute, până se mai află obiecte, că astfel de ocazie nu se mai ivește.

Trimiteri se efectuează ori și la cine cu ramburs. Cui nu-i convine obiectele primesc banii îndărăt, așa că pentru cumpărător este eschis ori și ce Risico.

Se poate cumpăra dela unica firmă de ciasonnice

Alfred Fischer,

660,4—6

Wien I. Adlegasse 12.

Atelier nou român

de pălării și căciuli

Brașov, strada Orfanilor Nr. 3.

Am onore a aduce la cunoscința onorat. public, că cu **inceputul lunii Martie am deschis**

un atelier nou de pălării și căciuli

pentru bărbați și copii.

Noul meu deposit este bogat asortat cu tot felul de **pălării din cele mai moderne, mai solide și mai cu gust**, așa că atât în privința **calității mărfei**, cât și a **prețurilor moderate**, depositul meu concurează cu ori care alt deposit de pălării dela noi.

Dispon tot odată și de un deposit bine asortat de **felurite cilindre**, foarte fine și moderne, apoi pălării de cel mai nou fason francez, german și vienez.

Cilindrele cumpărate dela mine se calcă **gratuit**.

Primește tot odată **ori ce reparaturi** ce cad în specialitatea pălăriilor, **esecutându-le prompt, bine și ieftin**.

Cu deosebire recomand binevoitōrei atențiunii a on. d-niș preoți asortimentul meu bogat de **pălării preoțesci** atât **părăse** cât și **linse**, precum și **căciuli preoțesci**, **părăse**, foarte bune și frumozse.

Pentru **sezonul de veră voi avē și un deposit de pălării de paie**, asupra căruia de pe acum imi permit a Vē atrage atențiunea.

Rugându mă de sprijinul D-vōstră mult prețuit sunt cu distinsă stimă

Vasilie Meșotă,

fost conducător timp de 10 ani în magazinul de pălării al d-lui G. Ollinger.

2—4

Circus Enders

Brașov, înaintea fostei porți a Vămei.

Duminecă în 8 Septembrie.

2 REPRESENTAȚI MARI 2

Cu programă alēsă

După prânz la 4 ore sēra cu prețuri de zonă.

Loc rezervat	50 cr.	Locul III.	20 cr.
" I	40 —	" IV.	15 —
" II	30 —	Galeria	10 —

Sēra la 8 ore reprezentația cu prețurile obicnuite.

Programă alēsă din 14 puncte.

La sfirșit: Visul, sēu Emilia printre Pitici. Pantomina splendidă cu balet în 2 acte.

Luni în 9 Septembrie.

Reprezentația High-Liefe.

De o cercetare numărōsă se rōgă

Vēduva Marie Enders,
directōră.

Nr. 771,1—1.

Orele de cassă dela 8—1.

Giro-Conto
la banca
Austro-Ungară.

„ALBINA“
INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII
FILIALA BRAȘOV

Cec-Conto
la postă
Nr. 505.

primește depunerī spre fructificare pe lângă 4 1/2% netto, solvindū însași darea de interese;

scontează polițe comerciale cu 5 1/2%;

acordă împrumuturi cambiale și cambial-ipotecari cu 6%;

deschide credite în cont corrent sub cele mai avantajoase condițiuni;

acordă împrumuturi pe hârtii de valōre, monede, giuvaere și mărfuri cu 6%;

cumpără și vinde cu prețurile cele mai convenabile monede și hârtii de valōre indigene și străine, în specialū de cele românesci;

rēscumpără fără nici o detragerē cupōne, escomptēază cupōne înainte de scadență, și

cumpără cu celū mai urcatū preț cupōne dela efecte române;

efectuează în modulū celū încasări și plăți pe piețele din țēră și mai culantū streinătate;

esecută în comisiune ori-ce însarcinări de bancă sub cele mai ieftine condițiuni;

închiriază magazine și locuri libere de depou, pe teriul sēu strada Gării Nr. 45, care, situatū nemijlocitū lângă gara drumului de fier de statū, e legatū prin sine proprii cu acēsta și investitū cu dreptulū de vămuire și cântărire oficiōsă prin organele drumului de fier de statū;

primește în calitate sa ca reprezentantă principală a societății de asigurare EQUITABLE din New-York oferte pentru asigurări pe viață sub condițiunile favorabile, particulare a acēstei societăți.

Onorabilelorū administrațiunii de fonduri și p. t. D-lorū capitaliști le recomandă pentru plasarea de capitale

Scrisurile fonciare de 5% ale „Albinei“

ale cărorū cupōne sē rēscumpără semestrulū fără nici o detragerē, și cari se află de vëndare în cursul zilei a bursei din Budapesta, în piese de 500, 1000 și 2000 de corone. Comparēndū cursurile și produsulū celorlalte efecte indigene, se pōte susținea cu totū dreptulū, că

Scrisurile fonciare „Albina“ de 5%

suntū sdi relativū cele mai ieftine și totodată mai productive din efectele cotate la bursa din Budapesta.

Bonitatea absolută a foncierelor „Albina“ e garantată prin valōrea celū puținū întreită a ipotecelorū pe baza cărora se esmitū, prin fondulū specialū de asigurare a scrisurilorū fonciare care e de fl. 200,000 și în fine prin totalitatea ori și cărei alte averi a institutului.

72-*

Orele de cassă dela 8—1.

Birourile: Tērgul botelor nr. 22, etagiul I.

Birourile: Tērgul botelor nr. 22, etagiul I.

Nr. 10391—1895.

PUBLIcaTİUNE.

referitoare la fabricațiunea zaharului canditelor, fructelor candite și ciocoladei, la fabricațiunea berei, precum și referitoare la neguțătorii articolelor acestora.

Conform ordinațiunei Inaltului ministeriu de finanțe dto Budapesta 28 Iunie a. c. n-ru 41450 se deobliga fabricanții de zahar, de candite, fructe-candite, ciocoladă, acei de bere, precum și neguțătorii cu ast-fel de produse supuse dărei de consum, ca cu 1 Ianuarie 1896 începând să ascernă la autoritatea oră-

șenescă de economii fără întârziere bolettele asupra tuturor cantităților din amintitele articole esportate din oraș, precum și bolettele asupra tuturor cantităților importate pe teritoriul orășenesc, — pentru-că în ast-fel de mod se se provadă bolettele cu sigiul și subsciirea autorității și se se țină totdeuna în evidență.

Bolettele neprovădate cu aceste recerinte nu se vor lua nici decăt în considerațiune la încassarea dărei de consum după deja amintitele articole. Brașov, 31 August 1895.

769,1—1 Magistratul orășenesc.

Instrucție de clavier

Subscrisa are onore a aduce la cunoștința onor. public, că rentorcându-se dela Lipsca, **dă érași lecții de clavier,** și se recomandă

Cu tótă stima:

Helene Gärtner,

766 1—1 strada orfanilor Nr. 34.

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscrierilor administrațiunii. In cazul publicării unui anunț mai mult de odată se face scădemint care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Transilvaniei”

Loteria maghiară de clasă concesionată de stat

Sortiri de clasa I.

Tragerea 16—19 Octomv. 1895.

	coróne	coróne
1 câștig à	80000 =	80000
1 " "	60000 =	60000
1 " "	40000 =	40000
1 " "	30000 =	30000
1 " "	20000 =	20000
1 " "	15000 =	15000
1 " "	10000 =	10000
2 " "	8000 =	16000
8 " "	4000 =	32000
10 " "	2000 =	20000
13 " "	1000 =	13000
100 " "	400 =	40000
860 " "	200 =	172000
9000 " "	80 =	720000
10000 câștiguri	Total	1268000

din incidentul espositiunii milenare din anul 1896.

Losuri esmise 100,000

cu 31,499 de câștiguri și un premiu.

Câștigurile se plătesc fără de nici o subtragere. Sortirile se îndeplinesc sub controla statului și prelunga supraveghiarea notarilor reg. publicii.

Câștigul cel mai mare, pentru cel mai favorabil cas:

1.000,000
CORÓNE.

Losurile cumpărate după tragerea de I. clasă, sunt de a se plăti cu prețul clasei I.

Sortiri de clasa II.

Tragerea 6—14 Decemv. 1895.

	coróne	coróne
1 premiu	600000 =	600000
1 " "	400000 =	400000
1 " "	200000 =	200000
1 " "	100000 =	100000
1 " "	50000 =	50000
2 à	20000 =	40000
2 " "	15000 =	30000
4 " "	10000 =	40000
10 " "	8000 =	80000
27 " "	6000 =	162000
100 " "	2000 =	200000
200 " "	1000 =	200000
1150 " "	200 =	230000
2000 " "	100 =	200000
21499 câștiguri și premii		4332000

Prețurile losurilor de clasa I:

1/1	1/10	1/20	losuri.
40,	20,	2	coróne.

Prețurile losurilor complete (valabile pentru amândouă clasele):

1/1	1/10	1/20	losuri complete.
80,	8,	4	coróne.

Tóte losurile se pot cumpăra din locurile anunciate prin placate.

Budapesta, în August 1895.

Andrássy-ut Nr. 5.

DIRECȚIUNEA LOTERIEI DE CLASA MAGHIARA.

Doritorii de a se ocupa cu vândarea de losuri sunt rugați a se adresa cu cererile cătră noi.

Primele losuri maghiare de clasă concesionate de stat

Din incidentul espositiunii milenare din Budapesta, 100,000 losuri,

31,499 împărțite în două clase, cu câștiguri și un premiu.

5 milioane 600,000 coróne suma totală

se plătesc în bani gata, fără nici un scădemint. — Câștigul cel mai mare în cazul cel mai norocos este de

Un milion coróne.

Prima tragere în Budapesta dela 16 până în 19 Octomvre 1895.

Prin urmare recomand și trimet cu rambursă:

losuri originale pentru clasa I-a $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ coróne.

losuri originale complete, cari sunt valabile pentru amândouă tragerile $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ coróne.

Losuri complete, cari ies cu câștig în clasa primă, pe lângă câștig se rebonifică și depunerea anticipativă referitoare la clasa a doua.

Comandele se fac prin mandat postai rugând a nota adresa exact.

HEINTZE KAROLY, vândător principal, Budapesta, Szervita-tér 3.

CHECK CONTO: Cassa de păstrare poștală ung. 3960. — TELEGRAM: Lotto Heintze. — Cumpărătorii din provinciă se trimt separat pentru porto 10 filerI, pentru epistolă recomandată 20 filerI și pentru fiecare listă de tragere 20 filerI.

Casă de loterii, agenturi și contra vinđătorii se vor înființa pretutindenea.